

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' וירא תשפ"ו

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 16:10 | 17:22

תל אביב - 16:24 | 17:23

חיפה - 16:14 | 17:21

מגדל - 16:10 | 17:19

באר שבע - 16:27 | 17:24

צדקה ומשפט

עיקר לשון כולם אינו אלא לשון ידיעה, שהמחשב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו. ולמה ידעתיו, למען אשר יצוה, לפי שהוא מצוה את בניו עלי, לשמור דרכי. ואם תפרשו כתרגומו, יודע אני בו שיצוה את בניו וגו', אין למען נופל על הלשון.

כלומר, 'למה אני הקב"ה כל כך מחבב אותי? - למען יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט', אבל אין הכוונה לשמירת תורתו ולקיום המצוות, מפני שזה לא מסתדר עם הלשון "צדקה ומשפט", לא למשהו אחר וצריך להבין מה הכוונה, ומכל מקום 'אבל לכן אני אספר לו על סדום ואגלה לו מה אני עומד לעשות שם'.

האמת היא שכשמגיעים לסיפור הזה של אברהם היושב בפתח האהל בבחום היום, סיפור שכולנו זוכרים עוד מהגן, צריך לעיין בו לעומק. מגיעים אליו שלשה אנשים במטרה לבשר לו שתי בשורות. האחד כידוע בא כדי לרפא את אברהם (והוא גם עתיד להציל את לוט בהמשך), השני לבשר לשרה שהיא עתידה ללדת את יצחק, והשלישי - לבשר על החרבת סדום. וצריך לברר האם יש קשר בין שתי הבשורות הללו שסתם באופן טכני "הכניסו באותה מהדורה" כמה ידיעות חדשותיות? כלומר, זה שזה סיפור אחד עם שלשה מלאכים, וזה בא לספר מצד אחד את העניין של הולדת יצחק "אברהם וזרעו אחריו", ומצד שני את העניין של החרבת סדום, האם יש קשר בין שני העניינים האלה? עוד מעט נבנס לזה.

'והוא יושב' - והקב"ה ניצב

בואו נראה את תחילת הפרשה, הפסוק הראשון -

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח-הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם. וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו... (שם א', ב')

כולנו מכירים שאברהם אמר לקב"ה 'יש לי פה הכנסת אורחים, אבא חכה לי, ושלומדים מזה ש-"גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה" ורק אחרי שהוא מקבל ומטפל באורחים הוא מתפנה לשוב ולדבר עם הקב"ה על החרבת סדום, אבל צריך להבין מה מוסיף כאן המידע של "והוא יושב פתח האהל כחום היום". 'כחום היום' אנחנו יודעים שזה בא

שתי בשורות - עניין אחד

פרשת וירא היא פרשת יסוד המשפט. כל הפרשה עוסקת בעצם ב-'משפט וצדקה', והאמת היא שזה מתחיל כבר בפרשת לך לך שאותה קראנו בשבת שעברה. "שופט כל הארץ" בא אל אברהם אבינו ומחכה שיקום אדם ויגיד לו "חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט", סוף סוף יוצא השפן מן הכובע ומסתבר מה מצא הקב"ה באברהם אבינו ובנו זרעו אחריו שנעשה בעולם. הרי הכל התחיל ב-"לך לך" מבלי לספר לנו שום דבר מיוחד, ובאמת יתכן שלא מספיק אנחנו מדגישים את זה. אנחנו תמיד מדברים על אברהם המאמין ועל הכנסת האורחים שלו וכו', אבל כל זה הוא חלק מהדבר הגדול הבא; כאשר משלח אברהם את אורחיו המלאכים והם הולכים לכיון סדום, אמר הקב"ה -

וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה. (בראשית י"ח, י"ז)

כלומר אני צריך לגלות לו על סיפור סדום, ויש שם ביטוי מדהים ברש"י -

אשר אני עושה. בסדום, לא יפה לי לעשות דבר זה שלא מדעתו, אני נתתי לו את הארץ הזאת, וחמשה כרכין הללו שלו הן, שנאמר גבול הכנעני מצידון וגו' באכה סדומה ועמורה וגו', קראתי אותו אברהם, אב המון גוים, ואשמיד את הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי. (שם ברש"י)

שמענו את רש"י? יש לאבא שלנו, אברהם, מסתבר עוד ילדים, הסדומיים... חתיכת משפחה... והוא ממשיך -

וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה. וְאַבְרָהָם הָיָה יְהִיָּה לְגוֹי גָדוֹל וְעַצוֹם וְנִבְרָכְתָּ בּוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. (שם י"ח-י"ח)

למה? מה הייחוס שלו? -

כִּי יָדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצְוֶה אֶת-בְּנָיו וְאֶת-אֲחֵרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לְעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבְיֵא ה' עַל-אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-דִּבֶּר עָלָיו. (שם י"ט)

ורש"י במקום מסביר עם דוגמאות לביטוי "ידעתיו" -

כי ידעתיו. לשון חבה, כמו מודע לאישה (רות ב, א) הלא בועז מודעתנו (שם ג, ב), ואדעך בשם (שמות לג, ז), ואמנם

האחד הוא צדקה, היינו חסד, לתת צדקה לעני וכיו"ב, והדבר השני הוא המשפט - לשפוט משפט צדק. וכך באמת מביאים המפרשים, שסדום חטאה בשני העניינים האלה. יש תיאור בספר יחזקאל מה היתה חטאת סדום -

הַנְּהִיזָה הָיְהוָה עֵינָיו סְדֹם וְאַחֲזָקָה גְּאוֹן שְׁבַעַת־לַחֲסִים וְשִׁלּוֹת הַשִּׁקְטָה הָיְהוָה לָהּ וּלְבִנוֹתֶיהָ וַיִּדְעֵנִי וְאָבִיּוֹן לֹא הִחֲזִיקָה. (יחזקאל ט"ז, מ"ט)

ובהמשך כתוב קשה אף יותר על ישראל, שאתם נהייתם כל כך גרועים שחטאות סדום נראות כקטנות לידכם. וזה מופיע כמה וכמה פעמים ותמיד חטאות סדום מופיע שהן קשורות לצדקה ומשפט. על כל פנים, פה בפסוק מופיע שחטאת סדום היתה שלא החזיקו יד עני, לא הכניסו אורחים וכו', בדיוק כמו שאנחנו מכירים מהפרשה שלנו - הכנסת אורחים, על הפתח, אשת לוט, המלח וכו'. והשאלה זועקת מאלה - הזאת היתה חטאת סדום, ש- "יד עני ואביון לא החזיקה?" הרי הם היו רוצחים ומנאפים, כל הרוע שבעולם היה בה - אז "זה היה עון סדום... ויד עני ואביון לא החזיקה?" הרי לא היה דבר רע שהם לא עשו! והגמרא דנה הרבה בסדום ומביאה שסדום היתה מדינת חוק רצינית מאד. היו שם בתי משפט, חוקים, וק שהמשפט היה משפטי סדום.

עין משפט

האמת היא שהקשר בין סדום למשפט מתחיל כבר בפרשה הקודמת. הפעם הראשונה בתורה בה מופיעה המילה "משפט" היא בפרשת לך לך, כאשר מגיעים ארבעת המלכים לעשות מלחמה בחמשת מלכי סדום. הם עוברים דרך ארוכה, דרך רפאים, הזוים, עבר הירדן המזרחי, מכים את אלה ואת אלה ואיפה הם מתרכזים? איפה איצטדיון המלחמה?

וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְאוּ אֶל-עֵין מִשְׁפַּטְהוּ הוּא קָדֵשׁ וַיִּכְּזוּ אֶת-קְלִישָׁהּ הַעֲמֻלָּקִי וְגַם אֶת-הָאֲמֹרִי הַיֵּשֵׁב בְּחֻצְצָן תָּמָר. (שם י"ד, ט)

ההופעה הראשונה של המילה 'משפט' היא בתיאור חזית המלחמה, מיקום הלחימה, לשם יצא עוד מעט אברהם אבינו כדי להציל את סדום. שם הם מכים את כל שדה העמלקי,² ומה הם עושים שם?

וַיִּקְחוּ אֶת-קְלִירְכָשׁ סְדֹם וְעֲמֶרְהָ וְאֶת-קְלִיאֲכָלֶם וַיִּלְכוּ. וַיִּקְחוּ אֶת-לוֹט וְאֶת-רְכֻשׁוֹ בְּדֹאֲתֵי אַבְרָם וַיִּלְכוּ וְהוּא יֹשֵׁב בְּסְדֹם (שם י"א-י"ב)

ובעקבות זאת בא הפליט לאברהם, ואברהם יוצא נגד אותם ארבעה מלכים, מכה אותם ומשיב את הרכוש, את המשים ואת העם, ובעצם מחזיר את העולם למקומו, וכאשר הוא חוזר הם לא חוזרים אל "עין משפט" אלא -

לומר שהיה מאד חם ולמרות זאת אברהם ישב בחוץ וחיכה לאורחים, אבל מה אומרות לנו המילים "והוא יושב"? מה אכפת לנו אם הוא היה יושב או עומד? רש"י שאל את השאלה הזו וענה תשובה מעניינת מאד -

ישב. ישב כתיב, ביקש לעמוד, אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך (כ"ר מת, ז). שעתיד אני להתיצב בעדת הדיינים והן יושבין, שנאמר אלהים נצב בעדת אל (תהלים פב, א).

ורש"י לא מביא את זה בתור מדרש או יש אומרים אלא כפשט. לרש"י פשוט וברור שכשנכנס הקב"ה צריך לעמוד. הקב"ה נכנס! להבדיל, היום אתה נכנס לכל דיון בבית משפט זוטר, עם שופטת בשר ודם שבין לילה היתה בין לילה אבדה, ואם אתה חלילה לא עומד לכבודה אתה יכול לגמור בכלא, אז כשהקב"ה נכנס אתה יושב? "והוא יושב"?¹ עונה רש"י תשובה מעניינת שנראית כלא פשט אבל זו התשובה היחידה שהוא מביא - שאכן אברהם ביקש לעמוד והקב"ה הורה לו לשבת. וזהו סימן לבניו של אברהם איך צריך להיראות בבית הדין בעם ישראל, שהדיינים יושבים. ואיפה היתה הסנהדרין הגדולה? בלשכת הגזית בבית המקדש, שנאמר "א-להים נצב בעדת אל" (תהלים פ"ב, א'), אלו הדיינים, "בקרב א-להים ישפוט" (שם). ואם תופסים את זה לא מגיעים ל-"עד מתי תשפטו עול..." (שם ב'). "אני אמרתי אלהים אתם אכן באדם..." (שם ו'), ואז באה הזעקה באותו מזמור מפורסם - "קומה א-להים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל הגוים" (שם ח').

אין עוד ברכה כמו הברכה הזו בתפילת העמידה שבה אין מבקשים -

וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ יְגוֹן וְאֲנַחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אֲתָה ה' לְבִדְךָ בְּחֶסֶד בְּרַחֲמִים, בְּצַדֶּק וּבְמִשְׁפָּט... (ברכת המשפט, תפילת ש"ע)

למה הביטוי "והסר ממנו יגון ואנחה" מופיע דווקא כאן? למה לא בברכת רפאנו, למשל, שם אני מתפלל על הכאבים שיש לי בגוף, על הקרעבץ שלי, או בברכת בונה ירושלים - שם לכאורה צריך להתפלל שישיר מאיתנו את יגון הגלות והאנחה? ואיך מסתיימת הברכה הזו?

בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְלֹךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. (שם)

המלך אוהב צדקה ומשפט, כמו בפסוק בו פתחנו, ולכן הוא אוהב את אברהם ואת זרעו, ולא סתם אוהב אלא "כי ידעתיו" - לשון חיבור כמו "והאדם ידע את חוה אשתו" (בראשית ד', א'), ומדוע? בשביל הצדקה והמשפט שאנחנו מנסים עדיין לברר מה הם.

ויד עני ואביון לא החזיקה

והאמת היא שזה לא רק פה ברש"י. בואו ננסה ללמוד את הביטוי הזה "צדקה ומשפט". תמיד הבנו שיש פה שני עניינים.

² על אף שעמלק עדיין לא נולד, שהרי הוא בן בנו של עשו, נינו של יצחק ורבקה, והמקום נקרא על שם העתיד.

¹ אמנם גם בהמשך כתוב אצל לוט "וַיִּבְאוּ נִשְׁנֵי הַמְּלָאכִים סְדֹמָה בְּעָרְב וַלּוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר-סְדֹם..." (שם י"ט, א'), אך שם הכוונה היתה שהוא התמנה לשפוט בשער העיר.

שהאמין בו". אבל צריך להבין - הרי זה טבעי שיהודי יאמין בקב"ה, לא? למה זה שאברהם אבינו האמין בקב"ה הקב"ה החשיב את זה כדבר יוצא דופן, כצדקה? מה הוא ציפה שהוא לא יאמין בו?

הרש"ר הירש צ"ל מבאר באופן הפוך ועמוק מאד - אברהם המאמין חשב לה' לצדקה את הבטחתו לו. דיברנו קודם על ההופעה הראשונה של המילה "משפט", דיברנו על ההופעה הראשונה של המילה "צדקה" ועכשיו אנחנו מדברים על הדבר השלישי והאחרון, על הפעם הראשונה שמופיעה האמונה ב-ה' בתורה. האמונה ב-ה', לפי הרב הירש, היא שבא הקב"ה לאברהם ואומר לו - 'אברהם, אתה עוד מעט בן תשעים, ואחרי כל כך הרבה דברים שעברת - מלחמת ארבעת המלכים את החמישה, ואחרי כבשן האש, ושפרסמת את שמי בכל העולם וכו' - אני מבטיח לך ש-"כה יהיה זרעך", ואברהם מתפעל ואומר - 'ואו! זה ממש צדקה מהקב"ה לתת לי הבטחה כזו'. כאילו שאני יושב בצד עם איזו קופת צדקה, לא מגיע לי כלום וזורקים לי כסף. הרי לא מגיע לי כלום - זה רק ה', שום דבר פה איננו ממני. זה לא משהו שאני עשיתי אלא הכל זה ה' - "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה". וגם מה שהיה לי קשה עד היום - "ויחשבה לו צדקה". ולפי הדברים הללו, חשבתי עוד שלב, לפי ביאור הפרי הארץ זיע"א שעוד מעט נראה אותו - שאברהם החשיב לצדקה מאת ה' גם את האמונה שהיתה לו בקב"ה. הרי זו היתה עבודת מצדו של אברהם אבינו להתגורר בעולם של עבודת אלילים ולהאמין בה'. גם את עצם היכולת להאמין, שאני זוכה להאמין כך רבש"ע, זה לא שאני איזה איש חשוב וחכם ומצלח ולמדתי הרבה והגעתי למדרגה כזו - גם את זה מחשיב אברהם כצדקה של הקב"ה, מיעוט אמונתו בו ית' - זה גם צדקה שה' עשה איתי כדי שאני אוכל להאמין בו. כך מבאר אדמו"ר בעל פרי הארץ זיע"א - להאמין בה' משמעו להאמין שעצם האמונה שלי בה', גם היא צדקה מאת ה', ואין זה ממני. ומה יש ממני? ממניזה רק להבין שהכל זה ממנו!

'השכל וידוע אותי' - בעשיית משפט וצדקה

עבשיו ניכס מעט לעומק המושג משפט. האמת היא שכבר המבול הגיע לעולם על משפט עול שהיה בעולם. אנחנו יודעים שהדיינים מכונים בתורה בשם 'אלהים'. איך התחיל המבול? כי בני האלהים באו אל בנות האדם ויקחו להם משים מכל אשר בחרו" (בראשית ו', ב'). בני האלהים אלו הם מי שחשבו שהם אלוקים. יש שם שני פירושים לביטוי "בני האלהים"; לפי האחד אלובני מי שירדו מהשמיים ולפי הפירוש השני שמביא שם רש"י, היו אלובני השרים והשופטים, הקאסטה העליונה, החכמים והמאורים שבאו לבנות האדם ולקחו מכל אשר בחרו - ואז מלאה הארץ חמס והקב"ה מביא את המבול, וכשנח יוצא מן התיבה מצווה אותו הקב"ה על שבע מצוות בני נח.

אני רוצה לומר איך היום אני מבין את המושג "צדקה ומשפט", מתוך שניזכר בכמה פסוקים על הביטוי הזה. אברהם מיוחד בכך שהוא עושה צדקה ומשפט, על דוד המלך נאמר שהוא

וַיֵּצֵא מֶלֶךְ-סֹדֶם לְקִרְאָתוֹ אַחֲרֵי שׁוּבוֹ מֵהַפּוֹת אֶת-כְּדָרְלָעֶמֶר וְאֶת-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אָתּוֹ אֶל-עֶמְקַ שְׁוֵה הוּא עֶמְקַ הַמֶּלֶךְ. (שם י"ז)

פלאי פלאות. לרש"י קשה מהזה 'עמק שווה הוא עמק המלך והוא מבאר -

וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה: עֶמְקַ שְׁוֵהוּ שָׁם כָּל הָאֲמוֹת וְהַמְּלִיכֵי אֶת אַבְרָם עָלֵיהֶם לְנִשְׂיָא אֱלֹהִים וְלְקַצֵּין (בראשית רבה מג, ג). (שם ברש"י)

זה עמק שהם המליכו בו את הקב"ה, ואף מלכיצדק מלך שלם מגיע לשם. מעניין - הפעם הראשונה שמופיעה בתורה המילה משפט זה כאן.

ויחשבה לו צדקה

והיכן מופיעה לראשונה בתורה המילה 'צדקה' -? מיד לאחר מכן, אבל לא בהקשר של סדום. אברהם חוזר מהמלחמה, וכשמלך סדום הציע לאברהם "תן לי הנפש והרכש קח לך", ענה לו אברהם 'חס ושלום' - "...ולא תאמר אני העשיתי את אבְרָם. בלעד'י רק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֶלֶק הָאֲמָשִׁים אֲשֶׁר הֶלַם אֲתִי..." (שם, כ"ג-כ"ד), ולאחר מכן בסמוך הקב"ה מתגלה לאברהם -

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר-ה' אֶל-אַבְרָם בְּמַחְזֵה לְאֹמֶר אֶל-תִּירָא אַבְרָם אֲנִי מְגַן לְךָ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד. (שם ט"ו, א)

והוא מבטיח לו זרע -

וַיֵּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבֶּט-נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם-תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ. וְהָאֲמַן בְּ-ה' וַיַּחֲשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. (שם ה'ו')

זה פלא - המילה 'צדקה' מופיעה מיד אחרי תוצאות המלחמה בסדום והחזרת אמשי סדום בהתגלות הקב"ה לאברהם ובהבטחתו לו זרע.

והנה בפרשת וירא באים שלשת המלאכים ומחברים שתי שליחויות. האחת לממש את ההבטחה ההיא של "כי אם אשר ייצא ממעיך הוא יירשך...כה יהיה זרעך" (שם ד'-ה'). אברהם חשב בתחילה שאולי זה יתקיים בישמעאל "לו ישמעאל יחיה לפניך", והקב"ה אמר לו - 'מה פתאום?! יהיה לך בן, יצחק'. ומה קרה אז בעקבות האמונה ב-ה'? "ויחשבה לו צדקה" (ומיד ננסה להבין את הפסוק הקשה הזה), ולפני כן היתה המלחמה, סכנת הנפשות של אברהם, הצלת סדום, הרכוש והשנים והעם, ועכשיו בא הקב"ה ואומר לאברהם אבינו - 'בן יקר שלי, סדום הזאת, שיצאת להילחם עליה וחיירפת עליה את נפשך - איננה אור אחד חיבי. ירדתי וראיתי שם הנצעקתה'. אז שתי הבשורות הולכות יחד, ומה היא המהות והתכלית של אברהם? - 'צדקה ומשפט'.

לגבי הפסוק לעיל "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה" יש שתי אפשרויות הבנה. האחת היא שהקב"ה חשב לאברהם את זה לצדקה, וכך אכן מסביר רש"י - שהקב"ה התפעל מאברהם אבינו, "הקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה, על האמונה

וְאֵשִׁיבָה שְׁפָטֶיךָ כְּבָרְאשֹׁנָה וְיַעֲצִיבְךָ כְּבַתְחִלָּה אַחֲרֵי־כֵן יִקְרָא לְךָ עֵיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה. צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָה בְּצֶדֶקָה. (שם כ"ו-כ"ז)

אמונה, משפט וצדקה. הכל סובב סביב הציר הזה של אמונה, צדקה ומשפט.

שומרת הסף איננה משקרת לעולם

רעי ואהובי, אני חושב שהיום אני מבין את העסק הזה לגמרי לגמרי אחרת, מה זה צדקה ומה זה משפט. להאמין זה להבין שכל מה שיש לך בעולם, הכל הכל זה צדקה. החכמה איננה חכמתך, והגבורה איננה גבורתך והאושר איננו אושרך. חז"ל אומרים "הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים" (ברכות ל"ג) וההסבר העמוק בזה כפי שהיה מסביר ר' אשר פרייז צ"ל הוא שבאמת גם מה שאתה ירא שמיים זה גם בידי שמיים, רק שהיראת שמיים זה להבין שהכל זה בידי שמיים, להכניע את עצמי לפניו ית' ולהבין שהכל זה הוא. זה עמוק מאד.

'משפט וצדקה' זה לא שאני גם עושה משפט וגם מחלק צדקה. אני מבקש להוריד את זה למציאות שלנו, ולהסביר את המושג הזה דרכה ואז נחזור. מכל הפרשה הנראית שמתרחשת עכשיו,³ שממש, אבל ממש, לא הפתיעה אותי, אצלי לא רעדה שום אדמה, מה שתפס אותי יותר מהכל זה משפט אחד שכמדומני חמק מתחת לרדאר של רובנו; סיפר עו"ד אפי דימרי שמייצג את החיילים המואשמים בפרשה, שהוא היה בבית המשפט העליון והוא הראה לשופט שם, שופט נבבדת ומוכרת, שהתצהיר עליו חתמה הפצ"רית הא שקרי, כיון שהתאריכים אינם מסתדרים עם המציאות וכו'. הוא הראה שם שחור ע"ג לבן שאין זה אמת, ועונה לו השופט - 'עו"ד דימרי תקשיב טוב, הפצ"רית היא שומרת הסף ומכיון שהיא כזו היא איננה משקרת לעולם!'. הוא זועק ומנסה שוב, והיא בשלה - 'שומרת הסף לא משקרת לעולם'. אלוה.

רק במשפט אתה יכול לחשוב את עצמך לא ליל, לעבודה זרה ממש, אם אתה לא תופס את זה. אני לא אתם זורק כאן מילים קשות - זו ההגדרה ההלכתית, רש"י מביא את זה בפרשת משפטים. אין כאן חידוש, אלודברים שכולנו גדלנו עליהם. אני זוכר את הרצ"ה קוק צ"ל חוזר ואומר שכל עוד לא בנין שהמשפטים צריכים להיות "משפטי ה' צדקו יחדיו" הרישזה הכל גלות, ולכן אנחנו מתפללים "והסר ממנו יגון ואנחה". זה פשוט, ואין ולא היתה פה שום הפתעה - לא רעידה ולא אדמה. כלום.

על הפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" מבאר רש"י -

לפניהם ולא לפני גוים (גיטין פ"ח ע"ב). ואפלו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערפאות שלקחם, שהמביא דיני ישראל לפני גוים מחלל את השם

עושה צדקה ומשפט ואף הקב"ה עושה צדקה ומשפט, וכפי שראינו את חתימת הברכה בתפילה של כל יום שהקב"ה "אוהב צדקה ומשפט". צריך להבין - האם הוא אוהב שאנחנו עושים צדקה ומשפט או שהוא עצמו אוהב לעשות צדקה ומשפט? ושאלנו גם מדוע דווקא בברכה הזו אנחנו מזכירים את היגון והאנחה?

מאד מעניין. ההפטרה של תשעה באב עוסקת בסופה בכך - **כִּהָ אָמַר ה' אֱלֹהֵי־תְהַלֵּל חֶכְמְ בְּחִכְמֹתָו וְאֱלֹהֵי־תְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגְבוּרָתוֹ אֱלֹהֵי־תְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ. כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֶּׁכֶל וְיִדְעֶ אֹתוֹ כִּי אֲנִי ה' עֲשֵׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצֶדֶקָה בְּאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה תִּפְצְתִי נְאֻמֵּהוּ. (ירמיהו ט', כ"ב-כ"ג)**

חכם, גיבור ועשיר - זה ממש כמו המשנה באבות. "השכל וידוע אותי כי אני ה' עשה חסד משפט וצדקה בארץ", ומסביר הרד"ק -

השכל וידוע אותי פירוש בהשכל אותי וידוע אותי והשכל האל הוא שישכיל כי הוא אחד קדמון ואינו גוף והוא בורא הכל ומשגיח על הכל ומנהיג כל העולם בחכמתו עליונים ותחתונים וידיעת האל היא ללכת בדרכיו לעשות חסד משפט וצדקה כי כן עושה אותם הוא. (שם)

כלומר, כמו שאני עושה צדקה ומשפט, מה שאני אוהב הוא שיעשו ברואיי כך. איך אומר הפסוק בתהילים? - "כִּי יִשָּׂר דְּבַר ה' וְכָל מַעֲשָׂהוּ בְּאֻמָּנוּתָהּ. אֵהָב צֶדֶקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד ה' מְלֶאכֶה הָאֲרָץ" (תהילים ל"ג, ד'), ומסביר הרד"ק שם שה' עושה בעולמו פעם צדקה ופעם משפט, והחסד הוא הגבור ולכן הוא אוהב שיעשו ברואיו כן צדקה ומשפט "כי באלה חפצתי".

דרשו משפט

דרך אגב, המושג "צדקה ומשפט" בהקשר של תשעה באב מזכיר לנו גם את ההפטרה של שבת חזון, השבת שקודמת לתשעה באב. כל ההפטרה שם עוסקת במשפט והיא אומרת שכאשר אנחנו לא עושים משפט אנחנו נקראים "קציני סדום, עם עמורה", ואז אומר לנו הקב"ה 'אני לא רוצה מכם את רוב זבחיכם, ולא את חודשיכם ואת שבתותיכם. מה אני רוצה מכם?'

לְמַדּוֹ הַיֵּטֵב דַּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אֲשֶׁר־וּ חֲמוּץ שִׁפְטוֹ יְתוּם רִיב־ אֲלֻמָּנָה. (ישעיהו א' י"ז)

ואם חלילה יהיה להיפך -

אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קָרְיָה נְאֻמָּנָה מְלֹאֲתֵי מִשְׁפָּט צֶדֶק יְלִין בָּהּ וְעֵתָה מְרֻצָּחִים. שְׂרִיף סוֹרְרִים וְחֻבְרֵי גְנָבִים כְּלוֹ אֵהָב שֶׁחַד וְרָדָף שְׁלֻמָּנִים יְתוּם לֹא יִשְׁפָּטוּ וְרִיב אֲלֻמָּנָה לֹא־יָבֹא אֲלֵיהֶם. (שם כ"א-כ"ב)

זה לא עיתון, זה ישעיהו הנביא! והוא מסיים בתפילה -

³ הרב מתייחס לפרשת הודאתה של הפצ"רית בהדלפת הסרט המזויף המאשים את חיילי צה"ל בהתנהגות שאינה נאותה במחבלים בבסיס שדה תימן, ולניסיונות הטיוח של המערכת על התנהגותה ומחדליה.

ונואף, רק שהקב"ה עשה איתי חסד, צדקה, ואני לא נואף ולא מסומם בפועל. הכל זה צדקה שהקב"ה עשה איתי - רק כך אתה יכול לשפוט. ואם חלילה לשניה אחת אתה לא חי בעולם של צדקה - אז אתה לא מאמין בה', אלא אתה מאמין בעושרך, בגבורתך ובחכמתך ואתה עושה עם ה' מאצ'ינג. לפעמים אתה איתו ולפעמים לא.

'שומרת הסף לא משקרת לעולם'. אצלנו בתורה, לעומת זאת, כתוב שכל אדם יכול להיות שהוא משקר. אצלנו כתוב שאדם מועד לעולם, ומשקר לעולם. "לא, אבל לא אם הוא שומרת הסף..."

ואני מבקש להסביר מה קורה כשנצרת חברה שמנתקת את התקע מהשקע, שרוצה להתנתק מהמקור, שלא רוצה לדעת ולא יודעת מה זה "שמע ישראל" - היא חייבת להמציא אלוה אחר. אז היא מייצרת אלוה, ואז האלוה החמור קם על יוצרו. היא שמה על האלוה גלימה שחורה ועכשיו הוא אלוה - הוא לא טועה. אצל אלוה אין ניגוד עיניים. אלוה הוא אלוה - הוא יכול לעשות גם דין וגם רחמים, אין אצל אלוה ניגוד עיניים'. התפיסה הזו אלילית, ועל זה צריך לברך "ברוך עוקר עבודה זרה מארצנו". זו ההגדרה של אלילות, כך לימדונו רבותינו. אין פה שום רעידת אדמה. אולי מזה שאנחנו לא מבינים את זה צריכה לרעוד האדמה.

שותפות עם הקב"ה

מה אומר אברהם אבינו לקב"ה בסדום? -

אֱלֹהֵי יְחִסְרוֹן חֲמִשִּׁים הַצְּדִיקִים חֲמִשָּׁה הַתְּשֻׁבִית בְּחַמְשָׁה אֶת-כָּל-הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁחִית אִם-אֶמְצָא שָׁם אַרְבָּעִים וְחַמְשָׁה (בראשית י"ח, כ"ח)

הרי הוא התחיל עם חמישים ואחרי זה הוא עבר לארבעים ושלושים, מספרים עגולים של מנינים, אז מאיפה הגיע פה ארבעים וחמישה?! אומר אברהם אבינו - 'רבש"ע, אם לא יהיה שם עשרה צדיקים לכל כרך מהחמש, אלא רק תשעה, כלומר תשע כפול חמש, האם אתה מוכן להצטרף איתם למנין?! שאני אצטרף לפושעים האלה למנין? מה אמרת עכשיו?!', אבל לפני שאברהם אמר את זה הוא פתחב- "ואנכי עפר ואפר". רבותי, הוא יכול לבקש את זה רק בגלל שהוא יודע שהוא עפר ואפר. אני יודע שאני אפר של אינסוף, אני יודע שהכל צדקה ואין לי כלום משלי. ר' אשר היה אומר 'אני והקב"ה שותפים - הוא הכל ואני כלום'. זה רומן זוגי שאי אפשר לתאר, זוגיות מושלמת - הוא הכל ואני כלום. אבל מי שחלילה חושב שזה מוציא או משחרר אותי מאיזו אחריות - עדיין תקוע בתפיסה טיפשית. הרי זה מה שדווקא מייצר את האחריות שלי! אברהם אבינו רואה את סדום חרבה, והוא לא חושב שהוא משוחרר מעשייה אלא הוא מיד עובר לעשייה הבאה. אני פה בעולם כדי לעשות צדקה ומשפט. "למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו" - אני פה כדי לגלות את

וַיִּקַּר שֵׁם עֲבוּדָה זָרָה לְהַחְשִׁיבָהּ, שְׁנָאֲמַר (דברים לב, לא):
"כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים, כְּשִׂאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים
זֶהוּ עֲדוּת לְעֵלְוֵי יִרְאָתָם.

למה זו אלילות ועבודה זרה? אני מגיע לדין בבית משפט שלא קשור לדיני תורה. זה קשור לדין משפטי, איך הגעת כאן לעבודה זרה? - "שומרת הסף לא משקרת לעולם". רק בשר ודם רגיל משקר. אבל באמת - כל אדם משקר. גם אני משקר, רק שהקב"ה עושה איתי צדקה ובזכות זה אני לא משקר.

אדם מועד לעולם

אני אמשיל משל כדי שבין מה הכוונה שההבנה שכל מה שיש לי בעולם זה צדקה, ואז נבין למה דווקא "והסר ממנו יגון ואנחה" שייך יותר מכל מקום אחר דווקא בברכת הצדקה והמשפט. תארו לעצמכם קבצן עני מסכן, אין לו כלום על המשמה והוא מודע לזה. הוא יושב בפינת הרחוב שלו ומחכה שמישהו יזרוק לו קצת כסף. מקסימום העבודה שהוא צריך לעשות היום זה לעשות פרצוף מסכן. במקרה שהיום היה קשה, היה גשם, היו פקקים - הקופה משארת ריקה והוא לא הרויח שום דבר. הוא מבין את זה. הוא לא כועס על אף אחד, אף אחד לא לקח לו כלום. לעומת זאת, אם היה יום מוצלח והקופה התמלאה, אבל בסוף היום הגיע אדם מנוול וגנב לו את הקופה - לכאורה המצב הוא אותו מצב, הוא משאר בלי כלום. אבל מה הוא יגיד עכשיו? איך הוא ירגיש? 'גנבו לי את כל העושר, עסקתי בזה שנים, זה המקצוע שלי והמומחיות שלי?' אנחנו נגיד לו מיד - 'אח יקר, זה צדקה זה צדקה. זה בכלל לא שלך'.

מאיפה באה התפיסה ש"שומרת הסף לא משקרת לעולם"? - מבית המדרש שראשו כתב ואמר את המשפט המפורסם והנורא - 'מלא הארץ משפט'⁴. לא התבלבלתי, זה מה שהוא אמר. ואני שואל - גם במקרה שאיך לך עדים? ואתה לא יודע בוודאות לפסוק? ואין שלשה דיינים ואין ראיות? - כן, אצלו "הכל שפטי".

"אלהים ניצב בעדת אל" - הדרך היחידה שאתה תוכל לשבת והמשפט יישאר מיושב היא אם אתה יודע שהקב"ה עומד שם איתך. "והוא ישב פתח האהל כחום היום" - ואתה סימן לבניך שאני עומד והדיינים יושבים ואני ניצב בעדת הדיינים". אבל אם אתה, אדוני הדיין, לא מבין שבית הדין הגדול של עם ישראל צריך לשבת ליד המזבח בלשכת הגזית, ו'צדקה ומשפט' פירושו הוא שאין לך שום דבר משלך, כלום - אז זו עבודה זרה!

ואני אסביר עד כמה זה מוחלט וקיצוני; למה הקב"ה בא לאברהם אבינו ומדבר איתו על אנשי סדום? מסביר הפרי הארץ - כי הוא, אברהם, הוא אבא שלהם. הוא אומר - 'וואו! אם אני הייתי בסדום, גם אני מן הסתם הייתי נוהג כמותם, כמו סדום. זה שההוא מסומם והשני נואף? גם אני במהותי מסומם

⁴ משפט שאמר גישה וחזון שהנהיג נשיא בית המשפט העליון לשעבר אהרן ברק.

הספק, אני שקרן מועד - והקב"ה עושה איתי חסד ואני מקווה שעכשיו אני מדבר אמת. רק שומרת הספק לא משקרת לעולם. אני כן, ולכן אני כל יום צריך להתפלל לעשות תשובה, ולכן אני כל יום מחדש צריך להיוולד ולהאמין. זה פלאי פלאות - הבשורה שבאים המלאכים לבשר את אברהם ושרה היא שיוולד להם יצחק, הילד שנולד במובן הזה של "ויאמין בה" ויחשבה לו צדקה". הבשורה היא שיש כאן ענווה גמורה שאומרת - 'אני כלום, הכלזה הקב"ה'. עכשיו, גאוה זה תמיד לא טוב, אבל כשאני עוטה גלימה שחורה ואני מתגאה - התוצאה היא 'מלא כל הארץ משפט', ו-'הכל שפיט', אין תיקו. 'אין אפשרות שלא תהיה הכרעה (כשאני המכריע). אני גם זה שמחליט מי הם בני האלהים ומי הן בנות האדם. מי הציבור הנאור ומי הציבור הבבון, הנחות. אני חייב לקבל החלטה כזו. שם הסיפור נמצא!

שמנו לב מהי ההפטרה שאנחנו קוראים בראש השנה כשהקריאה בתורה היא הולדת יצחק? - הולדת שמואל. חנה מבינה שהילד הזה איננו שלה, הוא של הקב"ה. ואף ההפטרה שמקרא השבת, בפרשת וירא כשמקרא בתורה על הולדת יצחק - הולדת חבקוק, הילד של אלישע⁷. הילד שגילה שכל תרי"ג המצוות עומדים על רגל אחת - "וצדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב', ד'), ומסביר הפרי הארץ זע"א, וזה כל מה שדיברנו עכשיו, שגם מיעוט אמונתו - ממנו ית'.

חוקים פרודוקטיביים

זה היסוד, וצריך להוציא את זה מבית המשפט. איך מייצרים יגון ואנחה בעולם? כשאני הופך לשופט ולא ל'צדקה ומשפט'. כי אז אני יכול לשפוט את כל העולם, להיות שיפוטי כלפי אחרים ומושלם כלפי עצמי. שיפוטיות בלי צדקה, ואין הכוונה לתת עשרה גרוש, אלא שיפוטיות שמעמידה אותך במקום הגאוה, זו היתה חטאת "סדום אחותך גאון שבעת לחם... ויד עני ואביון לא החזיקה".

יש גמרא בסנהדרין (ק"ט) שמתארת את חוקי סדום ומי שלומד אותם רואה שזה אחד לאחד למצב המקולקל שאנחנו מכירים. זו היתה מדינת חוק. למשל, סדום היתה עיר עשירה מאד ואנשים היו באים ועוברים שם כדי לצל אותם, לפי ראייתם. כל מיני אחרי-פרחי, זרים שאוכלים, והם המקומיים מסכנים עד שהיו צריכים לחוקק חוקי אי הכנסת אורחים. זו היתה פילוסופיה שלמה.

חוק אחד נוסף שהיה שם היה לגבי המרעה. הם היו עושים תורנות של רעיית צאן ובקר. מי שהיו לו שוורים משלו - ירעה יום אחד בשבוע, ומי שאין לו - ירעה יומיים. אני יכול לשער

הלמעלה מהטבע בתוך הטבע. אבל איך אני אוכל לגלות את הלמעלה מהטבע אם אני חושב שאני חתיכת משהו? אני יכול להופיע את האינסוף בעולם רק אם אני יודע שאני אין, שאני עפר ואפר, שאני כלום. זו אמונה!

אנחנו צריכים ללמוד להבין את המושגים שלנו מחדש. אמונה זה לא להבין בשכל משהו ואז לומר - 'וואו! האמת היא שוואלה, הקב"ה הבסך הכל רציני מאד וההבנות שלי גם רציניות ממש'. זה שטויות! אמונה זה "ויחשבה לו צדקה" - גם מיעוט אמונתי בו זה ממנו. לא ששומרת הספק יכולה לשקר לעולם אלא שגם אני יכול לשקר לעולם וגם יוחנן כהן גדול יכול להיות שמונים שנה כהן גדול ואז להפוך לצדוקי. אני מועד לעולם, והייחוס של אברהם אבינו הוא שבגיל תשעים ותשע הוא מחליט למול את עצמו. הוא מבין ש-'עוד יש לי ערלה להסיר. אני צריך לתקן, אני מועד לעולם' ואז הקב"ה בא לבקר את החולה אחרי שלשה ימים למילתו - מי שמחליט למול את עצמו בגיל תשעים ותשע הקב"ה מתגלה אליו,⁵ וכשאברהם רוצה לעמוד אומר לו הקב"ה "שב!... ואתה סימן בניך שעתידים לשבת ואני ניצב בעדת הדיינים" - עוד יהיה עולם של משפט וצדקה, עוד יהיה עולם של צדקה ומשפט, אמנם עד אז - תשעה באב. זו ההפטרה של תשעה באב ושל שבת חזון.

וצדיק באמונתו - שהכל מהקב"ה - יחיה

תחזיקו טוב; יודעים מה קורה כשאדם שומע שיהיה לו זרע ומאמין בה' וחושב שכל מה שיש לו בעולם זו צדקה זה בכלל לא שלו, מה יכול לקרות? הוא יבחן, אם זה באמת לא שלי - 'בוא נראה שאתה באמת חושב כך' - "קח נא אתבנך את יחידיך אשר אהבת את יצחק", בוא נא מי הבעלים, אני או אתה'. זה לא ייאמן!

זה היה הויכוח בין ישמעאל ליצחק, כשישמעאל אמר ליצחק - 'אני מלתי בגיל שלש עשרה, מדעת, ואילו אתה בן שמונה ימים בלי שום דעת', וענה לו יצחק - 'אני אזבח את עצמי אם צריך. זה בכלל לא אני. אין אותי'. רגע - אבל איפה עם ישראל? ומה יהיה עם ההבטחה וכל הסברות, ומה יגידו? והמולך? - יצחק ואברהם בכלל לא שומעים את השאלה הזו. זה השטן שמנסה להפריע ולוקיים את ציווי ה' - "ויהי אחר הדברים האלה".⁶ זה הכל בפרשה שלנו. זה סתם השטן מנסה להפריע לי. "ויחשבה לו צדקה" - אין הבדל בין אם היה גשם ולא באו אנשים לבין שלקחו לי את הקופה אחרי שהיא התמלאה. זה לא שלי הכסף הזה. לא עושרו, לא גבורתו ולא חכמתו. ולמה אני יכול להפוך עם זה את העולם? - כי אני, בניגוד לשומרת

אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעבב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני, לא הייתי מעבב" (שם ברש"י) ⁷ ע"פ הזה"ק ב', מ"ד ב'.

⁵ עי' "בהיות אבי אדמו"ר בן ד' או ה' שנים נכנס אל קנו הצמח צדק בשבת קודש פרשת וירא והתחיל לבכות באמרו: מפני מה נראה ה' אל אברהם אבינו ולנו אינו נראה? ויענהו הצמח צדק: "כשיהודי צדיק, מחליט בגיל תשעים ותשע שנים שצריך למול את עצמו, ראוי הוא שה' יראה אליו" (היום יום ט', מרחשוון).

⁶ "אחר הדברים האלה. יש מרבתינו אומרים (סנהדרין פט): אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר

והם יושבים, וכשהם יודעים שאני ניצב, כשהם יודעים שבקרב אלהים ישפוט, שאתה יודע שזו זוגיות של אתה אפס והקב"ה הכל - אז הם יושבים. אז זה מיושב ויש יישוב הדעת.

בית המשפט העליון אשר בבית המקדש

אמרנו כבר לא פעם שהציור שמסביר את הגלות הנפשית שכולנו חיים בה היא שאם נבקש לצייר את בית המקדש מקבל כל מיני ציורים - מזבח עם קרבנות, כהנים ולוויים, כלי נגיעה, כלי המקדש, קדש הקדשים וכו' - ומן הסתם לא מקבל אפילו ציור אחד של בית המשפט העליון היושב ליד המזבח. לא מקבל את הסנהדרין הגדולה יושבת בלשכת הגזית, כי בגלות המוחית שלי ליד המזבח יש בית כנסת עם סטדר, ואילו בית המשפט הוא נפרד ויושב בחכם בחכמתו, בגיבור בגבורתו בעשיר בעושרו ובגלום בגלימתו, ולא טועה לעולם. שומר סף לעולם אינו משקר. "והסר ממנו יגון ואנחה" - "כי באלה חפצתי נאם ה'".

"מלך אוהב צדקה ומשפט". כמה תכונות יש למלך - הוא אל דעות, והוא מלך עוזר ומושיע ומגן, והוא קדוש וכו' - אבל אף פעם לא מצינו 'מלך אוהב להיות קדוש', 'מלך אוהב דעות', אלא רק "מלך אוהב צדקה ומשפט" - זו אהבה, זה רומן, זו האפשרות לחיות יחד בברא ובורא, האפשרות היחידה - צדקה ומשפט. אני אפס, אני מועד לעולם, אני ליד המזבח, אני יושב בבית הדין הגדול הכי קרוב למזבח העולה והחטאת, אני בודק את הביטול שלי ככל שאני יותר יושב בבית הדין הגדול.

אינני מבין בשלבים ובגאולות, אבל דמה שזהו שלב גדול מאד - שנעקרים הררי האלילות מן העולם, יכול לבוא לעולם המקום של הענווה, של הצדקה והמשפט. "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה".

שאת החוק הזה לא תיקנו אלו שלא היה להם שוורים. אבל מה ההגיון בחוק הזה? ההגיון שלהם אמר שמישיש לושורים הוא תורם לעולם, הוא פרודוקטיבי, ומישאין לו - לפחות שירעה את השוורים של אחרים, הריאין לו. רגע, זה סדום? - כן, זו סדום!

בית גאים יסח ה'

באחרונים יש שאלה יפה - למה כועסים על סדום שלא עשו צדקה, הריזה לא מופיע בין שבע מצוות בני נח?⁸ והתשובה פשוטה - לא הבנתם מה זו צדקה. צדקה היא ההבנה שיש הקב"ה, ואני אינני הוא, וכל מה שיש לי פה זה צדקה, וברמה מסוימת ההבנה הזו צריכה להיות נחלת כל אדם בעולם, לא רק של יהודים. אין לאדם סיכוי להיות בעל, חבר, אבא או אפילו סתם במאדם אם הוא לא תופס את זה. בליזה הוא יהיה החכם שמתהלל בחכמתו, העשיר שמתהלל בעושרו או הגיבור שמתהלל בעושרו ועל זה יחרב הבית ועל זה אנחנו מבקשים "והסר ממנו יגון ואנחה", ואם הוא גם יהיה בעל מעמד ותפקיד - הוא ייצר מקום עבודת אלילים.

כשאמרתי שהאדמה לא רעדה לי, לא התכוונתי שזה דבר קל הפרשה הזו, ברור שיש פה משבר, בעיקר למי שחשבו שיש לאלוה הזה תפקיד חשוב, אבל זה משבר מצוין - כשנעקרת עבודה זרה צריך לשמוע שמחה גדולה, יש על זה ברכה. הפסוק אומר - "בית גאים יסח ה'..." (משלי ט"ו, כ"ה), בית עבודה זרה שמעקר.

עבודה זרה זה לא רק פרות בהודו. האמת? עבודת אלילים של פרה מגעילה בהודו מושכת אותנו הרבה פחות מעבודת אלילים של האלוהות הזו שפה. ולכם את זה צריך לפרק יותר חזק, וזה חלק מגאולה שלמה. כן, יש כאבים בדרך, אבל זה טוב מאד. "שב ואתה סימן לבניך שעתידי אני להיות ניצב בעדת דיינים והם יושבים" אני ניצב - אני שומר. אני הניצב עליהם

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל להצלחת ושמירת חילוי צו"ל, להשבת החללים מחרח
לקבר ישראל, לשלום כל חיתומים והאלמנות,
לע"נ כל חנופלים על קידוש ח' באירועי חמלחמה ולע"נ
רחל שיולה בת מסעודת הנרייט ע"ה
ולהבדיל
לרפואת כל הפצועים והחולים ובטובם
עמרם בן אייחה חייה, סאני פרוחה בת אסתר, חוודיה בת אורית, אריה בן אלי
ולחיווג העין ליעל רחל בת אריאל אסתר.
להקישת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ לעמטאל - 054-7500516

⁸ אמנם לפי שיטת הר"ן צדקה נכללת במצוות דינים והיא בן אחת משבע מצוות בני נח, אבל ברמב"ם זה לא מופיע.